

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 270/23
10.7.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Меланије Сантовац, председника већа, Александре Лековић и Драгане Марчетић, чланова већа у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Станојловић, адвокат из Београда, Булевар Зорана Ђинђића 45в/9, против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, Косовска 31, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 7437/19 од 12.04.2022. године, у седници већа одржаној 10.7.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 7437/19 од 12.04.2022. године, у делу става другог изреке којим је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужилци на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе, исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате и жалба тужене у овом делу се **ОДБИЈА**, као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 7437/19 од 12.04.2022. године у преосталом делу става другог изреке, тако што се одбија тужбени захтев тужиле АА да се обавезе тужена Република Србије, Министарство правде да тужилци на име накнаде нематеријалне штете за претрпљен страх исплати износ од 75.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате, као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 7437/19 од 12.04.2022. године, тако што се обавезује тужена Република Србија, Министарство правде да тужилци АА на име трошкова парничног поступка исплати износ од 102.100,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате, у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 7437/19 од 12.04.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је да је тужба тужиље повучена у делу тужбеног захтева за накнаду штете због умањења животне активности у износу од 150.000,00 динара. Ставом другим изреке пресуде, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете исплати и то: за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе износ од 300.000,00 динара и претрпљен страх износ од 75.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке, пресуде одбијен је тужбени захтев тужиље у делу да се обавеже тужена да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе, преко досуђеног износа из става другог изреке, до траженог износа од 500.000,00 динара, износ од још 200.000,00 динара и по основу претрпљеног страха, преко досуђеног износа из става другог изреке, до траженог износа од 150.000,00 динара, износ од још 75.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке пресуде, обавезана је тужена да тужиљи исплати на име трошкова парничног поступка износ од 125.100,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршност до исплате.

Против наведене пресуде, жалбу је благовремено изјавила тужена, побијајући исту у ставу другом и четвртом изреке, позивајући се на све законом предвиђене разлоге.

Испитујући првостепену пресуду у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386. Закона о парничном поступку (“Сл. гласник РС”, бр. 72/11 са изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужене делимично основана.

У првостепеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, на коју се жалбом тужене указује јер је изрека пресуде разумљива, а дати разлози о битним чињеницама јасни и потпуни.

Из чињеничног стања утврђеног у првостепеном поступку, произилази да је против тужиље вођен кривични поступак, те да јој је решењем истражног судије Окружног суда у Неготину Ки 12/09 од 11.04.2009. године одређен притвор, који се рачунао од 09.04.2009. године и трајао до 09.05.2009. године, када је укинут решењем истражног судије Окружног суда у Неготину од 08.05.2009. године, због истека рока трајања и наложено да се тужиља пусти на слободу. Тужиља је у притвору укупно провела 30 дана, а пресудом Вишег суда у Неготину К 22/15 од 24.05.2016. године тужиља је ослобођена оптужби да је извршила кривично дело примање мита из члана 367 став 2, у вези са чланом 61 и чланом 33 КЗ. Пресудом Апелационог суда у Нишу

Кж1 1015/16 од 17.05.2017. године одбачена је жалба Вишег јавног тужилаштва у Неготину, која се односила на ослобађајући део, као неблагоприятна.

Тужилца у притвору боравила сама у соби, а током боравила у притвору њеном сину био рођендан, као и крсна слава, због чега јој је притвор био још тежи. Више пута код ње је долазио управник, како би је питао да ли је страх, с обзиром на то да се у просторији, у којој се налазила, претходни притвореник запалио. Због свега што се догодило и тога што је чула скочио јој је притисак и Хитна помоћ је интервенисала два пута. Приликом посета, које су биле једном недељено петком, долазили су јој супруг и деца. Након месец дана пустили су је из притвора, а она је од тог тренутка обележена, о њој се прича и упиру прстом на њу. Тужилца је у притвору трпела страх јаког интензитета у трајању од укупно недељу дана, који се трансформисао у страх средњег интензитета који је трпела наредне три недеље. Након изласка из притвора, наредних годину дана, тужилца је трпела страхове слабог интензитета, те је лечењем дошло до стабилизације њеног здравственог стања. Према мишљењу судског вештака, неуропсихијатра др Марије Инес Јовановић од 04.02.2020. године, код тужилце није дошло до значајних психичких последица због преживљеног штетног догађаја, а психотрауматски елементи постоје и везани су за дужину трајања судског поступка, а не за боравак тужилце у притвору. Тужилца се обраћала туженој ради накнаде нематеријалне штете ван судског поступка и тужена је понудила закључење споразума о накнади штете на износ од 108.500,00 динара, који тужилца није прихватила.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, примењујући одредбе члана 16, 141, 142 став 2 тачка 2 Кривичног Законика, који је важио у време пресуђења и члана 18, 584 став 1 тачка 1, члана 588 став 1 Законика о кривичном поступку важећег у време пресуђења, те одредбе члана 154 став 1, члана 155, 172 став 1, члана 200 став 1 и члана 277 Закона о облигационим односима, првостепени суд је оценио да је захтев тужилце делимично основан. Ово с тога што је кривични поступак против тужилце окончан доношењем ослобађајуће пресуде, а током поступка није утврђено постојање поступка тужилце којима би проузроковала лишење слободе, те је суд оценио да тужилци припада право на накнаду штете због неоснованог лишења слободе - задржавања у притвору у периоду од 30 дана, чиме је дошло до повреде њеног права на слободу поступањем надлежних органа тужене. По становишту првостепеног суда, правична накнада за претрпљену нематеријалну штету, применом одредбе члана 200 Закона о облигационим односима, износи 300.000,00 динара, као износ адекватан претрпљеним душевним боловима због повреде права на слободу. Суд је одбио захтев тужилце у преосталом делу до тражених 500.000,00 динара, сматрајући да је исти превисоко постављен. Суд је тужилци признао право и на накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх, по ком основу јој је досудио износ од 75.000,00 динара, а одбио је, као неоснован, захтев преко досуђеног, до траженог износа од 150.000,00 динара, за износ од још 75.000,00 динара. Суд је ову одлуку донео сматрајући да страх који је тужилца претрпела оправдава досуђивање посебне накнаде за овај вид штете. На досуђене износе накнаде штете суд је тужилци досудио и законску затезну камату почев од дана доношења пресуде, када је висина накнаде утврђена, примењујући одредбу члана 277 Закона о облигационим односима.

Наведено чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано и оно произлази из доказа у списима, које је првостепени суд правилно оценио, у складу са одредбом члана

8. ЗПП. Наводима жалбе чињенично стање није доведено у сумњу, нити су у жалби истицане нове чињенице, или предлагани нови докази, под условима из члана 372. став 1. ЗПП.

И по становишту Апелационог суда, правилно је поступио првостепени суд када је нашао да је тужена у обавези да тужиљи накнади нематеријалну штету коју је претрпела услед неоснованог лишења слободе и правилно је на спорни однос парничних странака примењено материјално право и то члан 200 Закона о облигационим односима, када је одлучено као у делу става другог изреке, којим је тужиљи досуђена накнада на име претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе у износу од 300.000,00 динара.

Наиме, одредбом члана 560 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 70/2001, 68/2002, "Службени гласник РС", бр. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 46/2006, 49/2007, 122/2008, 20/2009, 72/2009, 76/2010), важећег у време штетног догађаја, прописано је да право на накнаду штете припада и лицу које је било у притвору а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен правноснажним решењем, или је правноснажном пресудом ослобођено од оптужбе или је оптужба одбијена, док је ставом 3 истог члана прописано, да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе.

У конкретном случају, несумњиво су испуњени услови за накнаду штете тужиљи због боравка у притвору у трајању од 30 дана, поводом кривичног поступка који је правноснажно окончан ослобађајућом пресудом, при чему тужиља лишење слободе није проузроковала својим недозвољеним поступцима. Без утицаја су жалбени наводи тужене да тужиљи не може припадати право на накнаду штете поводом вођења и дужине трајања кривичног поступка, с обзиром на то да тужиљи право на накнаду штете није признато по том основу, већ као лицу неосновано лишеном слободе, што она и јесте.

Неосновани су жалбени наводи тужене, којима се оспорава висина досуђене накнаде због неоснованог лишења слободе, с обзиром на то да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио одредбу члана 200 Закона о облигационим односима, ценећи све околности конкретног случаја. Досуђени износ и по оцени Апелационог суда представља правичну накнаду за све душевне патње које је тужиља трпела услед неоснованог лишења слободе и примерен је значају повређеног добра и околностима конкретног случаја. Наиме, имајући у виду време које је тужиља провела у притвору (30 дана), врсту и тежину кривичног дела које јој је стављено на терет, породичне околности тужиље, да је у притвору боравила сама у соби, у којој се претходни притвореник запалио, те да је тешко поднела услове у којима је боравила током трајања притвора, правилно је првостепени суд проценио висину досуђеног износа нематеријалне штете од 300.000,00 динара. Имајући у виду да новчана накнада нематеријалне штете има значај моралне сатисфакције и да је та сврха постигнута досуђивањем накнаде у наведеном износу, досуђивањем нижег износа накнаде била би обесмишљена сврха исте у виду могућности да тужиља досуђеним износом прибави себи нека материјална добра којима ће ублажити душевне болове, које је трпела због боравка у притвору.

Ни осталим наводима жалбе не доводи се у сумњу правилност одлучивања првостепеног суда у потврђујућем делу, те је применом одредбе чл. 390, у вези чл. 387 тачка 2 ЗПП одлучено као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, по схватању Апелационог суда, првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио одредбе материјалног права када је тужилји досудио накнаду штете за претрпљени страх због неоснованог лишења слободе, као посебан вид штете. Наиме, иако је могуће да неосновано лишење слободе под одређеним околностима, изазове засебну последицу – страх таквог трајања и јачине који оправдавају досуђивање самосталне новчане накнаде по том основу, тужилја у овом поступку није на несумњив начин доказала своје наводе о томе да је претрпела страх таквог интензитета и трајања, који би у конкретном случају оправдао засебно досуђивање накнаде за тај вид штете. Ово с тога што се из исказа тужилје, изузев података који се тичу хронологије догађаја и уопштених околности боравка у притвору, не може закључити да је њен лични доживљај целе ситуације био толико интензиван, нити да је су осећања у виду немира, стрепњи, или реално постојећег страха била повезана са месец дана проведених у притвору. Напротив, и тужилја и судски вештак претрпљени страх везују за вођење и дужину трајања кривичног поступка, што не може бити основ за досуђивање накнаде штете због неоснованог лишења слободе, а по налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатра др Марије Инес Јовановић од 04.02.2020. године, код тужилје није дошло до значајних психичких последица због преживљеног штетног догађаја и психотрауматски елементи постоје и везани су за дужину трајања судског поступка, а не за боравак тужилје у притвору.

Све наведено указује да је првостепени суд погрешно применио одредбу чл. 200 ЗОО, оценивши да су испуњени услови за досуђивање новчане накнаде за претрпљени страх, као посебан вид нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе. Ово с тога, што досуђена накнада штете за душевне патње које је тужилја трпела услед неоснованог лишења слободе представља јединствени вид нематеријалне штете, који обухвата све штетне последице везане за личност оштећеног које су проистекле из неоснованог лишења слободе, те се за ову штету досуђује један износ накнаде, при чијем одмеравању суд узима у обзир све околности случаја лишења слободе, те је по том основу, с обзиром на утврђење околности конкретног случаја досуђен тужилји износ од 300.00,00 динара. По мишљењу овог суда, досуђени износ од 300.000,00 динара, представља правичну накнаду за све душевне патње, што подразумева и трпљење страха услед лишења слободе, који је тужилја трпела као притворено лице, па с тога, имајући наведено утврђено чињенично стање, у конкретном случају, с обзиром на досуђени новчани износ претрпљене нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе није оправдано досуђивање посебне накнаде за претрпљени страх.

Полазећи од наведеног, применом одредбе чл. 394 став 4 у вези чл. 387 тачка 5 ЗПП одлучено је као у другом ставу изреке ове пресуде.

Извршено преиначење утицало је и на висину трошкова парничног поступка досуђених ставом четвртим изреке побијане пресуде и то у погледу одлуке о судским таксма на тужбу и пресуду, због чега је овај суд преиначио досуђене трошкове парничног поступка, применом чл. 150, 153, 154. и 163. Закона о парничном поступку, тако што је обавезана тужена да тужилји накнади трошкове парничног поступка и то:

на име састава тужбе од стране адвоката у износу од 9.000,00 динара, за заступање на 3 одржана рочишта по 10.500,00 динара, за приступ на 5 неодржаних рочишта по 6.000,00 динара, на име судске таксе на тужбу и пресуду по 15.800,00 динара, што укупно износи 102.100,00 динара, све према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката важећој у време доношења одлуке, као и Таксеној тарифи као саставном делу Закона о судским таксама важећој у време настанка таксене обавезе, а имајући у виду успех тужиоца у овој парници, па је на основу члана 401. тачка 3. Закона о парничном поступку, одлучено као у ставу трећем изреке. Тужиљи, на досуђене трошкове парничног поступка припада и законска затезна камата, почев од дана извршности пресуде па до исплате применом чл. 277 став 1 у вези са чл. 324 ЗОО.

Одлука о трошковима другостепеног поступка донета је применом одредбе члана 165 ЗПП, имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по жалби.

**Председник већа – судија
Меланија Сантовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић